

HER ŞEY ÇÖLDE KOŞAN BİR ATLA BAŞLADI

Muhtelif Evhamlar Kitabı'yla okurların ilgisini çeken Ömür İklim Demir, beş yıl aradan sonra bir ilk romanla karşımızda. Suruç'taki Doktor Mithat'ın vefat eden halasından kalan miras evinde karşısına çıkan günlüğün peşine düşme hikâyesini anlatıyor Kum Tefrikaları. Okuyacağınız roman hem gerçek, hem tarihi hem de fantastik hikâyeleri bir arada barındırıyor. İttihat ve Terakki döneminin çok konuşulan İstanbul-Kahire uçuşundan başlayarak, müthiş bir aura içinde, fırtınaların etkisinde savrulacaksınız. Kalansa müthiş bir edebi lezzet olacak. Ömür İklim Demir'le romanın çok da büyüsunü bozmadan kitabını konuştuk.

İlk eseriniz Muhtelif Evhamlar Kitabı'ndaki öykülerin tadı damağımızda kalmıştı ve siz, araya beş yıl gibi uzun bir süre koydunuz. Şimdi Kum Tefrikaları çıkageldi. Geçen sürecin edebî kısmını kısaca anlatır mısınız, neler yaptınız?

“Rüzgârlı havalarda tadım kaçır; çünkü ne zaman Suriye tarafında kum fırtınası çıksa, bizim tarafta elektrikler kesilir.” 2014 yılında romanın bu ilk cümlesini yazdığım, hikâyeyi ana hatlarıyla kafamda kurmuş olsam da yazma sürecinin ne kadar zaman alacağından ya da roman için yapacağım araştırmaların nerelere gideceğinden haberim yoktu. Gerçi haberim olsa da pek bir şey fark etmezdi, yine yazardım başka neyim var ki... Bir de o sıralar *Muhtelif Evhamlar Kitabı'nı* yeni bitirmiştım. Öykü dosyasını birkaç yayınevine göndermiş, oralardan cevap bekliyordum. İşte tam da bu uçsuz bucaksız bekleme dönemine denk geldi *Kum Tefrikaları'nı* yazmaya başlamam. Gereğinden uzun, fazlasıyla belirsiz günlerdi.

Neyse ki romanın meşguliyeti, aklımdaki çoğu şeyi aldı götürdü. Bir anda kendimi 1913 yılındaki vapur seferlerine, lig fikstürlerine, pastane menülerine bakarken buldum. Üstüne bir de Enver Paşa'nın mektupları, Kazım Karabekir'in günlükleri, gazete haberleri, doktor raporları, uçuş tutanakları, vesaire vesaire ve vesaire derken, iş iyice büyüdü. Bütün bunların ortasında *Muhtelif Evhamlar Kitabı'nın* basılacağı haberi geldi, kitap basıldı, birkaç önemli ödül aldı. Almancaya, Farsçaya çevrildi, kendi yoluna gitti. *Kum Tefrikaları* ise yüz – yüz elli sayfalık yarım bir taslak hâlinde elimde duruyordu.

Taslağın tamamlanması epey vakit aldı. Bu süre zarfında kedim öldü, köpeğim öldü, babam öldü, ben iki kere ev değiştirdim, uzaya araba gönderildi, buzullar eridi, depremler oldu, Notre Dame Katedrali yandı... Velhasıl uzun ve de bol değişkenli bir yolculuktu. Bu sebeple, ben romanı yazarken roman da beni yazdı, değiştirdi diyebilirim. Cessna tipi küçük bir uçakla bulutların arasında manevralar yapmamın ya da durduk yere çölün ortasında yüksek bir kum tepesine tırmanmamın sebebi tam olarak neydi bilmiyorum. Bütün bunları yazmak için mi yaptım, yoksa yapmak için mi yazdım ya da gerçekten yaşadığım bir hayat var mı, bütün o günler nerede kaldı, onları da bilmiyorum. Galiba doğrusu da bu, en azından benim için...

Dilin değişiklik göstermesi zamanlar arası geçişi kolaylaştırdı

***Kum Tefrikaları'nı* yazma meselesi nasıl hâsıl oldu peki?**

Belki biraz tuhaf gelecek ama bir kısmını rüyamda gördüm, her şey çölde koşan bir atla başladı. Okuyacaklar için sürprizi bozmamak adına daha fazla detay vermeyeyim.

Birbirini kapsayan hem güncel hem tarihi hem de fantastik bir roman ortaya çıkmış. Zor bir işi başarmışsınız, neticede 3 farklı dönem baktığımızda; ne dersiniz? Böyle bir kurgu çatmanıza sebep olan neydi?

Hikâyenin her parçasını, ait olduğu zamanın diliyle, mantığıyla aktarmak gibi bir derdim vardı. Bu şekilde, dönemler

arası farkları -aynı zamanda da benzerlikleri- daha çarpıcı şekilde sunabilirim diye düşündüm. Açıkçası, dilin ve cümle yapısının değişiklik göstermesi, fazladan bir açıklamaya ihtiyaç duymadan zamanlar arası geçiş yapmayı da kolaylaştır-
dı. Bu biraz da sinemada, kameranın filtresini, renk paletini değiştirerek zamanda ileri ya da geri gitmeye benziyor.

Yapısal kısma gelecek olursam; kişilerin, dillerin ya da zamanın değişimine direnen, bütün o araya girmelere rağmen, kendisini koruyup ilerlemeye devam eden bir hikâye yazmak istedim. Neticede biz ölürüz, biz doğarız, biz gideriz, dağılırız, yönsüz kalırız... Doğru noktaları birleştiren birisi için ise hikâye akmaya devam eder. Ben sanırım, her şey sonuca bağlanıp "bitse" dahi, hikâye bitmesin isteyen o iflah olmaz okurlardan biriyim. O nedenle de bir romandan öte, bir iyi dilek *Kum Tefrikaları* benim için.

Başkahramanımız Mithat'ın tekdüze yaşantısına bir soluk getiren hikâye, Yurdanur Hala'nın ölüm haberi ve karşısına çıkan Şevket Kemal Bey'in günlüğü... Hayatının manasızlığını sorgulayan Mithat'ın hayatına anlam veren hikâye oluyor, karşısına çıkan aslında, değil mi?

Tam olarak öyle mi oluyor emin değilim, "anlam" büyük bir kelime nihayetinde, ancak bir süreliğine de olsa Mithat için bu hikâye, sıradan bir meşgale olmanın ötesine geçiyor. Bazı ruhsal kırılmalar da orda başlıyor. Kendini iyi kötü bir başka hikâyenin parçası olarak görmek, dağınık olan noktaları birleştirmek iyi geliyor Mithat'a.

Sadece Mithat'ın değil; bence aslında, Murat Hoca'nın da hayatına müthiş bir anlam katıyor!

Katılıyorum, sonuçta işin çeviri kısmıyla asıl o ilgilendiği için Mithat'a göre çok daha fazla hikâyenin içinde kendisi.

Her kayıpta bir şeyler buluyoruz

Bir de tabii, Mithat'ın tekdüze yaşantısına, ya da anlamını yitirmesine sebep olan da anne ve babasını elim bir kazada yitirmesi oluyor... Yitip giden anne-babadan sonra hayatının manasını kaybeden ve arayışa giren Mithat'ın yitip giden Yurdanur Halası'yla hayatının manasını bulması...

Kayıpların hayatımıza tesiri her zamanda aynı neticelenmiyor, ne dersiniz?

Bana kalırsa her kayıpta bir şeyler buluyoruz. Bazen bir boşluk oluyor bulduğumuz, bazen bir değişim, bazen bir teselli... Sanırım bunların hepsi kendimizi nasıl kandırdığımızla ya da kandıramadığımızla ilgili; bu mânâda Polyanna ile Meursault arasında herhangi bir yere çıkabilirmişiz gibime geliyor. İşin kötüsü, başına gelene kadar insan pek kestiremiyor tam olarak nereye çıkacağını; genelde konuşuyoruz böyle uzaktan uzaktan. Vaktiyle benim de çok acayip yerlere çıkmışlığım oldu.

Kitabın bir yerinden sonra az önce sözünü ettiğimiz karakterlerin ön planda olmasından ziyade, olayların ön plana çıktığı bir hikâyeye evriliyor metin. Derinlemesine bir İttihat ve Terakki dönemi analizi, tarihe geçen (ve belki de sonucu itibarıyla malumun ilamı olan başarısızlıkla sonuçlanan) Kahire uçuşu... Olaylar mı karakterler mi daha ağır basıyor anlatıcı olarak sizin dünyanızda?

Çoğunlukla olayların ne olduğundan ya da nasıl gerçekleştiğinden daha çok, o olayların karakterlerin süzgecinden nasıl geçtiğiyle ilgileniyorum. Neyin anlatıldığı kadar, nasıl anlatıldığı da önemli, hatta bazen daha da önemli bana göre. Ancak büyük tarihi olaylar, koca bir nehir gibi iyi kötü ayrımı yapmadan her şeyi önüne katıp sürüklüyor. Yer yer o sürüklenişin, o uğuldayan koca düzen karşısında etkisiz ve çaresiz kalışın, bir şekilde hissedilmesi lazım. Bu düşünceyle, özellikle bazı noktalarda metnin kadrajını daha geniş tutmaya çalıştım.

Söyle bitireyim istiyorum: *Kum Tefrikaları*, "kumdan, buhardan, hayalden ibaret" bir roman olabilir, peki ya hayatımız?

O da hatırladığımız kadarından ibaret.

İlk kitabınız öykülerden oluşuyordu, *Kum Tefrikaları*'yla romanı denediniz ve bence çok iyi bir hikâyeye kaleme almışsınız. Bundan sonrasının planı hazır mı yazarlık serüveninde?

Elimdeki birikmiş öykülere yenilerini ekleyip bir seçki yapmayı planlıyorum. Ne zamana belli değil. Birkaç da novella fikrim var. Devamında da bir aksilik olmaz ise eğer, yirmi altı yaşında yazmaya başladığım ilk kitabımı tamamlamak istiyorum. Şimdilik iki yüz sayfalık bir taslak... Arada sırada söylüyorum, ilk kitabımı henüz yazmadım, diye, umarım bir gün bitirebilirim. Ya da belki de hiç bitmemesi gerekiyordur, hepsini zaman gösterecek. (•••)

KUM TEFRİKALARI

Ömür İklim Demir

YAPI KREDİ YAYINLARI 2020